

ACHTERGROND

Bijna niemand wil het nog hebben over stikstof en 2030, ook Frans Timmermans niet

Stikstof De lijsttrekker van GroenLinks-PvdA wil zich niet meer binden aan een jaartal om stikstof te halveren. Het ligt gevoelig bij de achterban, maar met stikstofdoelen win je geen stemmen.

Eppo König, Philip de Witt Wijnen 7 november 2023 Leestijd 3 minuten Leeslijst □ Luisteren ◄)

Frans Timmermans tijdens een campagne-evenement in de Oosterpoort, Groningen. wilde morrelen aan de stikstofdoelen. Hou vast aan de coalitie-arspraak om de Foto Siese Veenstra / ANP

uitstoot in 2030 met de helft terug te brengen. Tot tweemaal toe kwam het

kabinet hierover in politieke problemen: in augustus 2022 en dit voorjaar na de Provinciale Statenverkiezingen.

Een half jaar later, in verkiezingstijd, is het uitgerekend lijsttrekker Frans Timmermans van de gecombineerde lijst GroenLinks-PvdA die precies dát doet waarmee voormalig CDA-leider Wopke Hoekstra het regeringsbeleid onderuit haalde. Ook voor Timmermans is de 'stikstofdeadline' 2030 niet langer heilig.

Zowel in het <u>RTL-verkiezingsdebat</u> van afgelopen zondag als in het <u>één-op-één-debat met Pieter Omtzigt</u> in Arnhem nam Timmermans afstand van zijn eigen <u>verkiezingsprogramma</u>. Hierin staat: "We houden vast aan het doel om de stikstofuitstoot in 2030 te halveren."

Niks missen over de politiek?

Schrijf je in voor een politiek pakket en ontvang al het nieuws via een nieuwsbrief, podcast en volgonderwerpen.

Dit wil ik

Timmermans vindt het belangrijker, zo zei hij zondagavond op tv, om "er met jonge boeren samen uit te komen" dan "precies vasthouden aan wat we in het verkiezingsprogramma hebben afgesproken". Een week eerder verklaarde hij zich bij de stikstofdoelen niet te willen vastleggen "op een jaartal".

Opmerkelijke draai

Het is een opmerkelijke draai voor 'verenigd links' dat, met name vanuit GroenLinks, de kabinetten-Rutte rond natuur en milieu juist bij de les wilde houden. Al ziet GroenLinks-Kamerlid Laura Bromet dat anders. Zij was zondag aanwezig bij het debat en hoorde daar "de diplomaat in Timmermans". "Hij heeft willen aangeven dat als je de polarisatie op dit dossier wil overwinnen, het opdreunen van je verkiezingsprogramma je niet veel verder brengt. Onze doelen voor natuurherstel staan gewoon overeind", zegt zij.

Binnen GroenLinks klinkt ook kritiek op Timmermans' versoepeling van het stikstofstandpunt, al wil niet iedereen dat in campagnetijd openlijk doen.

Roshano Dewnarain, fractievoorzitter in de gemeenteraad van Midden-Groningen, noemt het "absoluut geen handige actie" van Timmermans. "In principe moet iedereen zich aan het verkiezingsprogramma houden, dus ook de lijsttrekker. Al mag er in het debat wel enige speelruimte zijn."

Hagar Roijackers, gedeputeerde Natuur in de provincie Noord-Brabant, vindt dat "het anker van een datum nodig blijft", maar dat het "voor de noodzakelijke natuurbescherming tegelijkertijd niet om de datum draait. Het gaat om de keuzes die je maakt om tot reductie te komen en de middelen die je bereid bent daarvoor in te zetten."

Andere partijen die een streng stikstofbeleid voorstaan, vinden het een slap verhaal van Timmermans. Kamerlid Tjeerd de Groot van D66: "De natuur en het klimaat zitten er niet op te wachten dat politieke partijen hun groene idealen in de uitverkoop doen." Hij vindt het met name pijnlijk voor GroenLinks. "Dat was lang mijn bondgenoot."

Lees ook

Hoe komt Nederland uit de stikstofcrisis?

Instemmende reacties

Van partijen die al langer het stikstofbeleid willen afzwakken kreeg Timmermans instemmende reacties. "Ik vind het oprecht goed als politici van mening durven veranderen", twitterde bijvoorbeeld CDA-lijsttrekker <u>Henri Bontenbal</u>. "Ik heb nog wel een paar suggesties, Frans."

Het "morrelen aan deadlines", zoals Timmermans doet, is slecht nieuws voor de natuur, zegt Hank Bartelink van LandschappenNL, een van de partijen die mee onderhandelde over het geklapte Landbouwakkoord. "Elk uitstel van herstelmaatregelen betekent niet alleen een verdere achteruitgang van de natuur, maar leidt ook tot verdere stijging van de kosten voor herstel."

Maar grote gevolgen voor het stikstofbeleid zal het loslaten van 2030 door GroenLinks-PvdA waarschijnlijk niet hebben. Want Timmermans is er niet bepaald de eerste mee. Het demissionaire kabinet heeft formeel misschien geen afstand genomen van 2030, maar feitelijk wel. De coalitiepartijen VVD, CDA en ChristenUnie hebben 2030 niet als streefjaar in hun verkiezingsprogramma staan - alleen D66 heeft dat nog.

Op de rechterflank hebben oppositiepartijen PVV, BBB, JA21, SGP, Forum voor Democratie en BVNL 2030 nooit gesteund. Op links springt de Partij voor de Dieren eruit die in 2030 niet 50, maar zeker 70 procent minder stikstofuitstoot wil dan in 2020.

Met name GroenLinks wilde de kabinetten rond natuur en milieu juist bij de les houden

Eigenlijk is de hele stikstofaanpak terug bij af sinds de val van het kabinet. De maximumsnelheid is verlaagd van 130 naar 100 kilometer per uur om schoner te rijden. Er is een vrijwillige uitkoopregeling voor grote uitstoters, de piekbelasters. Maar veel verder dan dat is het ambitieuze kabinet-Rutte IV niet gekomen om stikstof aan te pakken. Een nieuw kabinet zal een nieuw stikstofbeleid moeten vaststellen, ook om de vergunningverlening in de bouw weer op gang te brengen.

Over zo'n nieuw beleid hoor je alleen verrassend weinig deze campagne, want met stikstofdoelen trek je geen stemmen. Nieuw Sociaal Contract (NSC) zegt een nieuw stikstofbeleid te hebben - al zie je sommige standpunten ook terug bij andere partijen. De partij van Pieter Omtzigt wil halvering van de stikstofuitstoot

in 2035, zoals in de wet staat. Een beleid gericht op minder uitstoot in plaats van op de neerslag van stikstof. Meer ruimte voor boeren om zélf te regelen hoe ze minder gaan vervuilen.Ook benadrukt NSC dat we in het beleid meer moeten kijken naar de werkelijke staat van de natuur, in plaats van alleen gefocust te zijn op stikstof.

Dit wordt onderschreven door wetenschappers, én het is een welkome afleiding na jaren van boerenprotest en politieke discussie over stikstof.

Je kon het ook Frans Timmermans van GroenLinks-PvdA zondag horen zeggen in het RTL-debat: "We praten over jaartallen, maar we moeten het hebben over de natuur. Die is in slechte staat in Nederland."

Een versie van dit artikel verscheen ook in de krant van 8 november 2023.

Delen 🧠 Mail de redactie ⊻

NATUUR EN MILIEU

Volg

Minister Adema vindt diervriendelijke maatregelen voor landbouw geen afzwakking

16 uur geleden

Zelfs de dochter van de boer koopt de goedkoopste melk

21 uur geleden

NRC Websites

Mediahuis NRC NRC Carrière NRC Webwinkel NRC Lezersfonds

Over NRC	Mijn NRC	Contact
Over ons	Neem een	Redactie
Werken bij	abonnement	Opinieredactie
Auteursrecht	Inloggen	De ombudsman
Privacy	Account aanmaken	Colofon
Leveringsvoorwaarden	Digitale krant	AdSales
NRC-Code	Mijn leeslijst	Klantenservice
Onze app	Mijn abonnementen	Familieberichten
Archief	Service & bezorging	
Adverteren	Nieuwsbrieven	

